

Bilimsel Komünist Teori ve Kitle Çizgisi Problemi

06.07.2023 • Bob Avakian'ın Yazıları • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Bob Avakian'ın aşağıdaki yazısı 26 Haziran 2023 tarihinde revcom.us web sitesinde yayınlanmıştır. Çevirisini takipçilerimizin dikkatine sunarız.

Kaynak için bkz: [Scientific Communist Theory and The Problem With “Mass Line”](#)

Mao'nun Komünist Teoriye ve İnsan Kurtuluşuna Katkıları Gerçekten Engindir- Ama “Kitle Çizgisi” Yanlıştır

Çin devrimi ve özellikle Çin'deki Kültür Devrimi'nin (sosyalist toplumun kendi içinde bir devrim!) devrimci dalgası ve Mao Zedong'un 1960'larda ve 1970'lerin başlarında bu Kültür Devrimi'nin önderi olarak oynadığı rol, dünyanın dört bir yanındaki insan kitleleri üzerinde olumlu büyük bir etki yarattı. Bu, ABD'deki çok sayıda ezilen insanı ve eğitilmiş genci içeriyordu. Mao'dan alıntılardan oluşan Kızıl Kitap, ABD de dahil olmak üzere dünyanın her yerindeki ülkelerde kelimenin tam anlamıyla milyonlarca insanın elindeydi ve Çin'deki halk kitleleri için temel devrimci yönelimi sağlıyordu.

(Ben, tamamen derin bir cehaletle konuşan insanların ve kasıtlı ve sistematik çarpıtma yapan anti-komünist siyasi görevlilerin yaptığı çığ çarpıtmalardan bahsetmiyorum, Mao'nun asıl rolünden ve Çin'deki Kültür Devrimi'nin başlıca özgürleştirici karakterinden bahsediyorum. Çin'deki Kültür Devrimi'nin zorunluluğu, hedefleri ve gidişatının ciddi, *bilimsel* bir analizi- ele almaya çalıştığı çelişkiler ve bu Kültür Devrimi sürecini karakterize eden çelişkiler de dahil olmak üzere- benim çalışmalarım da ve diğer pek çoğu da revcom.us adresinde bulunabilir.)

Mao'nun komünist teoriyi daha da geliştirmesi, bir dizi boyutta ifade edildi, en önemlisi, sosyalist bir ülkede devrimin tersine çevrilmesi ve kapitalizmin yeniden kurulması için

tehlikenin ve temelin anlaşılması- ve Kültür Devrimi'nde somut ifadesi verilen bununla mücadele araçları.

Mao'nun düşüncesinin (ve Kırmızı Kitap'taki bir bölümün)  ne çıkan yönlerinden birisi Mao'nun "kitle çizgisi" olarak bahsettiği şeydi. Bu, o zamanlar sadece genel anlamda devrimci fikirli olan bizler tarafından değil, her şeyden önce Çin'deki Kültür Devrimi'nden ilham alan ve etkilenen *devrimci* komünistler tarafından önemli bir araç olarak benimsendi. Yine de o zamandan bu yana geçen on yıllarda açıkça ortaya çıktığı gibi, bu "kitle çizgisi" kavramı doğru değildir ve aslında Mao'nun komünist teoriye olan etraflıca ba lılı ına ve onun daha da geliştirilmesine ters düşmektedir.

Sürekli derinleşen bir şekilde   rendi im gibi, komünist teori, gerçekliği anlamak ve dönüştürmek için bilimsel bir yöntem ve yaklaşım olarak ele alınmalı ve uygulanmalıdır.

Dünya de i meye ve gelişmeye devam ettiği müddetçe komünist teori de de i ip geli melidir ve bu aynı zamanda tecrübe ve bilginin akümüle olması ışığında komünist teorinin kendisinin de sorgulanmasını içerir. Sadece devrimci pratiğin alanında değil ancak daha geniş insan tecrübesinin alanında ki buna doğa bilimleri kadar sosyal bilimler, sanat ve kültür alanı da dahildir. Bu sürecin bir parçası olarak-Kültür Devriminin yenilgisi, Çin'de devrimin biti i ve Mao'nun 1976'daki ölümüyle birlikte kapitalizmin restorasyonu ile birlikte- komünist teoriyi eleştirel bilimsel bir sorgulamaya tabi tutmaya angaje oldum ve bu sürece önderlik ettim. Bunun bir parçası da Marx'tan (ve Engels'ten) ba layarak, Lenin ve Mao ile daha ileriye taşınan teoriyi daha önceki anlayı ımı da sorgulamayı içeriyordu. Bu sürecin sonucu, komünizmin yeni bir sentezinin gelişmesi oldu. Popüler olarak yeni komünizm olarak anılan bu sentez, daha önce geli tirildi i şekliyle komünist teorinin bir devamı olmakla birlikte aynı zamanda ötesine niteliksel bir sıçramayı ve bazı önemli açılardan ondan bir kopu u temsil eder. Bu, komünist devrimi ileriye götürmenin temel bir yöntemi ve aracı olarak "kitle çizgisinin" eleştirisini ve nihayetinde reddini de içeriyor.

"Kitle  izgisinde" Yanlış Olan Nedir?

Burada "kitle çizgisinin" nasıl; doğru, bilimsel bir yöntemi ve devrimci strateji ve politika yaklaşımını temsil etmediğini incelerken, Mao'dan alıntıların yer aldığı Kırmızı Kitap'ta Mao'nun

“kitle çizgisi” hakkındaki düşüncesinin yoğunlaştırılmış temsiline odaklanacağım.

Kızıl Kitapta “kitle çizgisinin” bahsinin geçtiği bölümde kesinlikle doğru ve önemli olan oryantasyon noktaları vardır. Örneğin, kitlelerden kaçınmaya ve kitlelere kibirli davranmaya karşı olan argümanlar ve kitleleri dahil etmeden uygulanmaya çalışılan çizgi ve siyasaların eleştirilmesi. Ancak “kitle çizgisinin” temel metodu Mao’nun aşağıdaki ifadesinin bünyesinde bulunur:

Partimizin bütün pratik faaliyetlerinde doğru önderlik “kitlelerden kitlelere” şeklinde olur. Bu şu anlama gelir: Kitlelerin fikirlerini alırsınız (dağınık ve sistematik olmayan düşünceler) ve onları konsantre edersiniz (çalışarak onları konsantre ve sistematik fikirlere dönüştürürsünüz) ve daha sonra kitlelere giderek bu fikirleri kitleler kendi fikirleriymişçesine benimseyene kadar yayar ve açıklarsınız. Böylelikle bu fikirlerin doğruluğunu test etmiş olursunuz. Ve bir kere daha kitlelerden gelen bu fikirleri konsantre eder ve tekrar kitlelere gidersiniz ki böylelikle bu fikirler azimle ayakta tutulur. Ve bir daha, bir daha bitmeyen bir halka gibi, fikirlerde her seferinde daha canlı daha zengin ve daha doğru hale gelirler. Bu Marksist bilgi teorisi.

Ancak aslına bakılacak olursa bu Marksist bilgi teorisi değildir. Bu bilgi teorisi-Marks tarafından (Engels ile birlikte çalışarak) geliştirildiği ve o günden bugüne daha da ileriye taşındığı biçimiyle- “kitlelerin fikirlerinden” daha geniş tecrübeler ve bilgiden ortaya çıkartılmıştır. (Ve aslında bakılacak olursa Mao’nun “kitle çizgisi” dışında meseleleri ele aldığı farklı eserlerine baktığınızda onun komünist bilgi teorisi ile ilgili çok daha doğru bir sunuyu ortaya koyduğunu görürsünüz.) Atılımlar’da yazdığım üzere: “Kitle çizgisinin” uygulanması, Mao’nun geliştirdiği çizgilerde, politikalarda ve devrimci stratejiyle devrimci mücadeleyi ortaya koymasında temel olarak ilerlediği nokta değildi. Bu, Mao tarafından büyük ölçüde bilimsel bir temelde yapılmıştı; kitlelerden gelen fikirleri konsantre edip onlara geri götürerek değil. Mao tarafından karşılaşılmaması gereken ve dönüştürülmesi gereken çelişkiler analiz edilmişti, Atılımlara referans vermem gerekirse: “Verili bir zamanda hangi çelişkinin esas çelişki olduğuna karar vererek” yapılmıştı.

(Aşağıdaki bir notta strateji ve politika alanlarında Çin devrimi sırasında Mao’nun bazı majör kararlarını listeledim-1949’da ülke çapında iktidarın ele alınmasından önce ve sonra. Burada

listelenen kararlar “kitle çizgisinin” uygulanması yoluyla değil ancak Atılımlarda özetlemiş bulunduğum yöntem ve yaklaşımın temelinde ortaya çıkmışlardı. Daha önce de sadece Mao’nun izlediği doğru çizgiler ve uyguladığı, benimsediği doğru politikalar hakkında değil aynı zamanda bazı tali ancak kimi zaman kayda değer hatalı olan çizgileri ve politikalarıyla ilgili de konuştum.)

Bir kez daha bu önemli noktayı vurgulamak istiyorum: “Kitle çizgisi”, “kitlelerin fikirlerini alın (dağınık ve sistematik olmayan) ve onları konsantre edin (çalışarak konsantre edilmiş ve sistematik fikirlere dönüştürün) ve daha sonra bu fikirleri kitlelere yayın, açıklayın ta ki kitleler bu fikirler kendilerininmişçesine onları benimseyip, onlara tutunup, fikirleri eyleme dönüştürünceye dek ve böylece bu fikirlerin doğruluğu eylemde test edilir” doğru bir çizgiye (strateji, politika vb.) ulaşmanın yolu değildir. Bu, bir kere daha, kitlelerin fikirlerini çizginin ve politikaların başlangıç noktası olarak almak-her ne kadar onları “konsantre” edecek ve “çalışarak konsantre hale getirip, sistematize edecek olsanız” dahi- çok dar bir bilgi kaynağıdır ve devrime ilerlemenin bu yolda ilerlerken önünüze çıkacak zorlukların üstesinden gelmenin doğru bir şekilde anlaşılmasında çok sınırlıdır.

Burada şunu söylemem gerekiyor ki açıkçası bende bir zaman boyunca Mao’nun burada “kitle çizgisi” ile ilgili “daha derin” bir şey söylediğini yorumlamaya çalıştım: Bunun kitlelerin fikirlerinde doğru olanların komünizmin bilimsel metodunun uygulanması yoluyla konsantre edilmesi olduğunu düşündüm. Ancak bunun bir yardımı olmadı. Ne kadar eğip bükerseniz bükün son tahlilde kitlelerin fikirleri-hatta en “ileri” kitlelerin fikirleri dahi- kaynak olarak çok dardır ve “kitlelerin fikirlerinin konsantre edilmesi” doğru bir çizgi ve politikaya varabilmek için çok sınırlı bir süreçtir.

Kitlelerin Arasındaki Geri Fikirlerle Mücadele Yürütmek Yerine Kuyrukçuluk Yapmak

Mao’nun aşağıdaki ifadesi, “kitle çizgisinde” neyin problemlili olduğunun yoğunlaşmış ifadesidir:

24 yıllık tecrübe bize göstermektedir ki, doğru görev, doğru politika ve doğru çalışma biçimi devamlı olarak kitlelerin verili bir zaman ve mekandaki talepleriyle uyumludur ve bu kitlelerle olan bağımızı devamlı bir biçimde güçlendirir. Ve yanlış görev, yanlış politika ve yanlış çalışma biçimi kitlelerin verili bir zaman ve mekandaki talepleriyle uyumsuzdur ve bizleri kitlelere

devamlı olarak yabancılaştırır.

Bu ifade, ki bu ifade meselenin merkezidir, yanlıştır. Burada ortaya koyulan bilgi teorisi anlamında ve spesifik olarak şu temel çıkarımda ortaya koyulduğu biçimiyle “kitlelerin verili bir zaman ve mekandaki taleplerinin” bir çizgi ve politikanın doğru olup olmadığının belirlenmesinde standart ve kriter olarak sunulması anlamında yanlıştır. Kitlelerin hislerinin farkında olmak başka bir şeydir ve bu önemlidir (buna kitlelerin hislerinin “yekpare” ve statik olmadığı; kitlelerden farklı insanların farklı hisleri olacağı ve değişen koşullarla bu hislerinin de değişeceği gerçeği de dahildir). Ancak komünist politikaların verili herhangi bir zamanda temelinin kitlelerin hisleri (veya “talepleri”) yapılması başka bir şeydir ve bu doğru değildir.

Gerçek şu ki, bu kapitalist-emperyalist sistem (ya da herhangi bir sömürü ve baskı sistemi) altında, kitlelerin hisleri ve talepleri büyük ölçüde *bu sistemin işleyişi* tarafından şekillendiriliyor- onun ekonomik sömürü sistemi, toplumsal baskı ilişkileri ve bu sömürü ve baskıyı sürekli ve kitlesel olarak rasyonalize eden ve pekiştiren siyasi kurumlar ve egemen kültürü. (Sosyalist bir toplumda bile, kitleler arasında, sömürücü ve baskıcı ilişkilerin etkisini değişik derecelerde yansıtan fikirler olacaktır. Bu tür fikirler, sosyalist toplum içinde tamamen ortadan kaldırılamayacak ve dünya çapında komünizme doğru ilerleyen uzun bir süreç boyunca dünyanın büyük bir bölümünü karakterize etmeye devam edecektir.)

“Kitlelerin fikirlerini” komünist strateji, politika vb. için başlangıç noktası olarak almanın ve “doğru görevin, politikanın ve çalışma tarzının her zaman ve her yerde kitlelerin talepleriyle uyumlu olduğu” standardına göre hareket etmenin, herhangi bir zamanda kitlelerin sahip olabileceği çok yanlış fikirlerin ve “taleplerin” kuyruğuna takılmaya/takip etmeye yol açabileceği çok açıktır.” “Çok sayıda komünist, “kitle çizgisini” uygulayarak tam da bu tür bir kuyrukçuluğa düşmüştür.” Buna karşın, kitlelerin hislerinin farkında olmanın ve bunlara dikkat etmenin önemli olmasının bir nedeni, kitlelerin fikirlerini herhangi bir noktada “konsantre etmeye” çalışmaktansa, farklı durumlarda kitlelerin (en azından çoğunun) hisler ve taleplerine *karşı* etkili bir şekilde *mücadele* etmek için bunun gerekli olduğudur. Ve burada- belirli durumlarda ve genel olarak temel koşullarda- halk kitlelerinin gerçek objektif çıkarlarının neler

olduğunu belirlemenin ve buna göre hareket etmenin mümkün olduğunu vurgulamak önemlidir- kitlelerin kuyrukçuluğunu yaparak değil, *bilimsel bir analiz yaparak ve bu bilimsel analizi uygulayarak*.

Yanlış “Kitle Çizgisi” Fikri ve Komünist Devrimi İlerletmek İçin Gerçek Temel Arasındaki Kritik Çelişkiyi Çözümlemek

1949’da Çin devrimini zaferle sonuçlandırırken ve daha sonra yeni sosyalist toplum koşullarında devrimi ilerletmede, en yüksek noktasına ulaşan Kültür Devrimi’nde (Mao’nun 1976’daki ölümünden sonra geri döndürülmeden önce), Mao’nun aslında “kitle çizgisini” uygulamaması talihlidir. Yukarıda vurgulandığı gibi, Atılımlar’dan alıntı yaparken belirttiğim üzere Mao bütün bunları yüzleşmek ve dönüştürülmek zorunda olan çelişkileri analiz ederek- “belirli bir zamanda hangi çelişkilerin üzerinde yoğunlaşmanın esas olduğunu belirleyerek” yaptı.

Ancak burada, Mao’nun çizgi ve politika geliştirirken uyguladığı asıl yöntem ve yaklaşım ile bunu yaparken temel olarak “kitle çizgisinde” öne sürdükleri arasında kritik bir çelişki vardır. Bu çelişkinin çözülmesi gerekir ve pozitif bir şekilde, yalnızca gerçekliği anlamak ve dönüştürmek için bilimsel bir yöntem ve yaklaşımı benimseyerek ve sistematik bir şekilde; yanlış “kitle çizgisi” yöntemine karşı, bir komünist çizgiyi uygulayarak (verili bir zamanda strateji ve politika dahil olacak şekilde) çözülebilir

Gerçekliğin bu şekilde dönüştürülmesinin çok önemli bir bölümü de halk kitleleri arasındaki yanlış düşünüş biçimlerine karşı ideolojik mücadele yürüterek onları devrimci bakış açısına ve devrimci hedeflere kazanmaktır ki bu bakış ve hedeflerin temeli, gerçekliğe bilimsel yaklaşımdır. Bu yaklaşım, komünizmi başından beri karakterize etmiştir ve şimdi bilimsel olarak daha tutarlı bir biçimde yeni komünizmle daha da geliştirilmiştir.

Önemli Bir Not

Yukarıda ima edildiği gibi, Mao’nun Çin devrimi sürecinde, “kitle çizgisini” uygulayarak değil, karşılaşılmaması gereken ve dönüştürülmesi gereken çelişkileri analiz ederek, verili bir zamanda hangi çelişkilere odaklanmanın temel olduğunu belirleyerek strateji, politika vb. konularında benimsenen önemli, doğru ve etkili kararlar aşağıda sıralanmıştır. Bu kararlar,

gerçekleştirilmiştir.

- 1920'lerin sonlarında, Çan Kay-şek liderliğindeki (ve başlıca “batılı” emperyalistlerin desteklediği) Kuomintang hükümetinde yoğunlaşan hâkim güçlere karşı, devrimci silahlı mücadeleyi başlatmak.
- 1930'ların ortalarında, Çin'in Japon emperyalizmi tarafından istilas ve işgali bağlamında, Kuomintang'a karşı mücadeleden Japonya'ya karşı Kuomintang ile Birleşik Cephe'ye geçiş.
- Dünya Savaşı'nın sonunda, 1945'te Kuomintang ile müzakere kararı... ve bu müzakerelerin bozulmasından sonra -artık Kuomintang'a karşı yöneltilmiş- halk savaşının yeniden başlaması.
- ABD önderliğindeki işgalci emperyalist güçlerin Kuzey Kore'nin bazı kısımlarını işgal etmesi ve Kuzey Kore ile Çin sınırına doğru ilerlemesi üzerine (ve bu emperyalist güçlerin komutanı Macrthur, doğrudan Çin'e saldırmakla tehdit ediyordu) 1950'de Kore Savaşı'na girme kararı.
- 1960'larda ve 1970'lerin başında Kültür Devrimi'nin başlatılması ve seyri.

Bir kez daha, bunların hiçbir- ve strateji ve politikaların benimsenmesini (ve değiştirilmesini) içeren diğer önemli kararlar- kitle çizgisine değil, çelişkilerin *analizine ve tasnifine* dayanıyordu.

Aynı zamanda, Çin devrimi sürecinde, 1949'da ülke çapında zaferin elde edilmesinden önce ve sonra, esas olarak Mao'nun önderliğinde benimsediği çizgilerin ve politikaların büyük ölçüde doğru olduğunu ve devrim için önemli ilerlemeler sağladığını kavramak gereklidir. Bunun böyle olmadığı keskin bir örnek ise, Çin'in 1970'lerin başında benimsediği ve “Batı'ya açılma” olarak nitelendirilebilecek politikadır. Bu, basitçe, ABD ile o zamanki ana rakibi olan Sovyetler Birliği arasındaki çelişkilerden yararlanmak için ABD ile ilişkilerin kurulmasını içeriyor değildi. Gerçekte, Çin'in bu dönemde uluslararası ilişkilere ve gelişmelere yaklaşımı, Sovyetler Birliği'nin o zamanlar dünya halklarının ana düşmanı olduğu şeklindeki yanlış bir analizden kaynaklanıyordu. Olayları, Sovyetler Birliği'nin uluslararası arenadaki hedef ve hamlelerine karşı çıkmalarına nasıl katkıda bulunup bulunmadıklarına göre değerlendirme ve uluslararası düzeyde ele alma yönünde kesin bir eğilim vardı. (1950'lerden sonra, Sovyetler Birliği artık sosyalist bir ülke değildi, kapitalist-emperyalist bir güç haline gelmişti, hatta bir süre kendisini sosyalist olarak sunmaya devam etti. Mao ve önderlik ettiği Çin Komünist Partisi, Sovyetler

Birliği'nin gerçekten de “sosyal emperyalist” (isim olarak sosyalist ancak gerçekte emperyalist) olduğunu çok doğru ve önemli bir şekilde analiz etti. Ancak, dünya halklarının ana düşmanı olarak Sovyetler Birliği'ni ne çıkarmak ve bu problemli analiz doğrultusunda hareket etmek ve başkalarını teşvik etmek gerçekten zararlıydı ve yanlıştı.)

Bu durumun en zararlı boyutlarından biri, Çin'in üçüncü dünyada son derece baskıcı hkmetlere verdiği destektir. Bu destek, İran şahı'nın başında olduğu işkence rejimi ve Filipinler'deki Marcos rejimi gibi örneklerde görülmüştür (ironik bir şekilde, Maoist devrimcilerin o dönemde bu rejime karşı silahlı bir mücadele yürüttüğü bir ülkede).

Bu ciddi hatalar, gerçek bir zorunluluktan kaynaklanmanın yanı sıra (zellikle Sovyetler Birliği'nin Çin'e yönelik büyük bir saldırı tehdidi gibi), Mao'nun milliyetçi eğilimlerinin bir yansıması ve ifadesiydi de. Mao'nun eğilimi, öncelikle Çin zerindeki etkilerine odaklanarak değerlendirmeler yapmaktı ve bu, ikincil ancak önemli bir şekilde Mao'nun genel komünist/enternasyonalist yönelimine karşı duruyordu.

Anılarımda, (*Ike'den Mao'ya ve ötesine*), 1974'te Çin'e yaptığım bir ziyaret sırasında yaşanan bir durumu anlattım, (o ziyarette yer alan başka bir kişiyle birlikte) Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi temsilcileriyle bu çok yanlış ve zararlı politikalar hakkında eleştirilerimi dile getirdim ve mücadele yürüttüm. *Dünyayı Fethet* ve *Dünya Devrimci Hareketini Geliştirmek* ile başlayarak; 1980'lerde *Stratejik Yönelim Soruları* içerisinde, bu yanlış politikanın eleştirel bir analizini yaptım. (*Dünyayı Fethet?*, *Dünyayı Fethetmek? Enternasyonal Proletarya Buna Zorunlu ve Muktedirdir* alışmalarının her ikisi de revcom.us adresinde BA'nın Toplu çalışmalarında mevcuttur.)

Aynı zamanda, bu zorunlu ve bilimsel temellere dayalı eleştiri, bilimsel temellere dayalı analizler çerçevesinde yapılmıştır. Bu analize göre, 1970'lerin ilk yarısında, çok yanlış olan bu politika uygulanırken ve gerçek zararlar verilirken, Mao ve onu takip edenler, Çin Komünist Partisi içinde önderlik ettiği Kültür Devrimi sürecinin yanında, o dönemde dünyanın farklı bölgelerindeki çeşitli devrimci mücadelelere destek vermeye devam etmiştir. Bu, burada konuştuğum gibi, yalnızca Çin'deki halk kitlelerinin eşi benzeri görülmemiş bir devrimci hareketi değildi, aynı zamanda dünya çapında tam anlamıyla yüz milyonlarca ezilen ve devrimci fikirli

insan için derin bir ilham kaynağıydı.

Bir kez daha, bu önemli hatalara rağmen, *esas olarak ve ezici bir şekilde*, 1949'da ülke çapında zafere ulaşılmasından öncesinde ve sonrasında, Çin devriminin seyri boyunca, **Mao önderliğinde izlenen çizgi ve politikalar doğrudur ve Çin'deki devrim için çok önemli ilerlemelere yol açarken, dünya devrimine çok önemli katkılar sağladı.** Başta vurgulandığı gibi, genel bir değerlendirme olarak, Mao'nun komünist teoriye ve insanlığın kurtuluşuna yaptığı katkılarının gerçekten **engin** olduğu doğrudur.